خبر

تولیت آستان قدس رضوی در دیدار جمعی از فعالان اجتماعی، فرهنگی، سیاسی و رسانه‌ای:

خطر اصلی برای انقلاب اختلافات داخلی است نه دشمن بیرونی

تولیت آستان قدس رضوی گفت: تبعیت از ولی‌فقیه ستون اصلی انسجام و اقتدار جامعه اسلامی است.

به گزارش آستان نیوز، آیت‌الله احمد مروی در دیدار جمعی از فعالان اجتماعی، فرهنگی، سیاسی و رسانه‌ای مشهد که اول بهمن ۱۴۰۴ در تالار ولایت حرم مطهر رضوی برگزار شد، با تأکید بر حق مشروع اعتراضات مردمی، اظهار کرد: بدون تردید، اعتراض حق مردم است؛ حقی پذیرفته‌شده و مورد تأکید نظام اسلامی. همان گونه که برای راهپیمایی‌های ملی، سازوکار، امنیت و ابزار لازم فراهم می‌شود، اگر اعتراض حق است. که هست .. اگر نظام اسلامی برای آن احترام قائل است. که است. باید سازوکار روشن برای آن ایجاد شود.

وی با اشاره به بیانات رهبر معظم انقلاب، افزود: رهبر معظم انقلاب نیز صراحتاً فرموده‌اند که اعتراض حق مردم است و صدای مردم باید شنیده شود. آیت‌الله مروی در ادامه به اغتشاشات اخیر پرداخت و اظهار کرد: با این حال، مسئله اغتشاشات اخیر را نمی‌توان به‌سادگی به «نارضایتی‌های معیشتی» محدود کرد. موضوع عمیق‌تر و پیچیده‌تر از این هاست.

دشمن پس از ناکامی نظامی، میدان نبرد را به داخل کشور منتقل کرد

تولیت آستان قدس رضوی با بیان اینکه انقلاب اسلامی از نخستین روزهای پیروزی تاکنون با توطئه‌ها و پروژه‌های براندازانه مواجه بوده است، تصریح کرد: جنگ ۱۲ روزه نیز در امتداد همان حرکت‌های براندازانه دشمن اجرا شد؛ حرکتی که در عرصه نظامی به نتیجه نرسید. دشمن دریافت هزینه عملیات نظامی مستقیم، برای او بسیار سنگین و پرریسک است. از همین‌رو، راهبرد تغییر کرد؛ انتقال میدان نبرد از جبهه نظامی به عرصه داخلی؛ ایجاد اغتشاش، تضعیف حاکمیت و فرسایش انسجام اجتماعی، برای کاهش ریسک اقدام نظامی در آینده.

آیت‌الله مروی تأکید کرد: اغتشاشات اخیر، نه خودجوش بود و نه با حضور توده مردم. آنچه رخ داد، حرکتی هدفمند، سازمان‌یافته، آموزش‌دیده و برنامه‌ریزی‌شده بود که در شهرهای کوچک و بزرگ، به شکلی هماهنگ اجرا شد. همان الگویی که در طول ۴۷ سال گذشته بارها تکرار شده است، تنها شیوه‌ها تغییر می‌کند.

وی گفت: انقلاب اسلامی فراز و نشیب‌های بسیاری را پشت سر گذاشته است و تا امروز، به فضل الهی، با هدایت‌های حکیمانه رهبر معظم انقلاب و حضور آگاهانه مردم، تمام فتنه‌ها خنثی شده است و بی‌تردید در آینده نیز چنین خواهد بود. از این بابت، هیچ نگرانی‌ای نداریم.

حفظ نظام و امنیت ملی، محور وحدت جریان‌های انقلابی است

تولیت آستان قدس رضوی در بخش دیگری از سخنان خود با تأکید بر ضرورت تقویت انسجام در میان جریان‌های انقلابی، بیان کرد: در میان جریان‌های انقلابی، ممکن است اختلاف نظرهایی باشد و این کاملاً طبیعی است؛ همه انسان‌ها نمی‌توانند یکسان فکر کنند. اما سؤال مهم این است آیا وجه اشتراک و بنیان‌های مشترک داریم یا خیر؟ تمرکز بر این وجوه مشترک، مهم است؛ باید انرژی خود را بر حفظ اصول و اهداف بزرگ‌تر صرف کرد.

آیت‌الله مروی با بیان اینکه تمرکز بر اهداف بزرگ‌تر، اختلافات جزئی را کمرنگ می‌کند، افزود: امروز مهم‌ترین مسئله، حفظ کشور، نظام و امنیت ملی است. این ارزش‌های بنیادین می‌توانند ما را فراتر از اختلافات جزئی متحد کنند؛ جریان‌های انقلابی باید این اتحاد و انسجام را در خود تقویت کنند و به نظرات یکدیگر احترام بگذارند. تحمل و سعه‌صدر، به‌ویژه زمانی که هدف، اصل اسلام و نظام اسلامی است، از ضرورت‌هاست.

آیت‌الله مروی در ادامه، امیرالمؤمنین علی(ع) را الگوی برجسته سعه‌صدر و صبر معرفی کرد و افزود: شجاعت امیرالمؤمنین(ع) تنها در میدان‌های بدر و احد خلاصه نمی‌شود، بلکه جلوه‌ای عظیم از شجاعت ایشان در ۲۳ سال صبر، سکوت و خانه‌نشینی برای حفظ اساس اسلام نمایان است.

وی خاطرنشان کرد: جریان‌های انقلابی امروز باید با تأسی به این سیره علوی، اختلافات را کنار گذاشته و با هم‌افزایی و انسجام، در مسیر صیانت از اسلام و نظام اسلامی گام بردارند.

انتقاد از برخی رفتارها و مواضع ناصحیح در میان جریان‌های انقلابی

آیت‌الله مروی با تأکید بر نقش محوری ولایت فقیه در حفظ انسجام جامعه اسلامی، گفت: پیروی و تبعیت از ولی‌فقیه، ستون اصلی وحدت و استحکام جامعه اسلامی است و هرگونه تضعیف یا تفسیر نادرست از این اصل، به انسجام درونی انقلاب آسیب می‌زند.

تولیت آستان قدس رضوی با اشاره به برخی رفتارها و مواضع ناصحیح در میان جریان‌های انقلابی افزود: متأسفانه برخی جریان‌ها با رفتارها و تفسیرهای نادرست، دل رهبری را غصه‌دار کردند؛ در حالی که فرمایشات رهبر معظم انقلاب صریح، روشن و بدون ابهام است و نیازی به تفسیرهای شخصی ندارد.

وی با یادآوری فرمایش حضرت امام خمینی(ره) تصریح کرد: همان طور که امام راحل فرمودند «ما از آمریکا هیچ باکی نداریم» اما از اختلافات داخلی می‌ترسیم. خطر اصلی برای انقلاب، نه دشمن بیرونی، بلکه شکاف‌ها و اختلافات درونی است.

تولیت آستان قدس رضوی با بیان اینکه رهبر معظم انقلاب اهل تعارف و رودربایستی نیستند، گفت: رهبری اهل رودربایستی و تعارف نیستند و بر سر اصول، ارزش‌ها و مصالح نظام، با هیچ شخصی رودربایستی ندارند.

آیت‌الله مروی ادامه داد: آنچه انقلاب اسلامی را شکل داد و در توفان‌های سهمگین چهار دهه گذشته حفظ کرده «ولایت فقیه» بوده است. اخوان‌المسلمین در مصر گروهی با سابقه بیش از ۷۰ سال فعالیت تشکیلاتی و سازمانی بود، اما حتی یک سال هم نتوانست دوام بیاورد؛ با وجود آنکه از بسیاری اصول گوئانه آمد، دست از شعارهایش برداشت و در برابر مستکبران سر خم کرد، اما دشمن باز هم آن را تحمل نکرد. اما انقلاب اسلامی ۴۷ سال است که استوار بر اصول خود ایستاده و دشمن نتوانسته هیچ غلطی بکند و این، به برکت رهبری و ولایت فقیه است.

وی با اشاره به شرایط مدیریتی کشور، خاطرنشان کرد: هر مسئولی نقاط ضعف و قوتی دارد، اما واقعیت این است تمامی مسئولان در تلاش برای حل مشکلات مردم هستند. امروز هماهنگی که میان سران سه قوه وجود دارد در تاریخ انقلاب، بی‌سابقه بوده و هیچ گاه این قدر هماهنگی بین سران قوا وجود نداشته است.

آیت‌الله مروی در پایان گفت: وحدت، تبعیت از ولی‌فقیه، صبر، تحمل‌پذیری و تمرکز بر اصول مشترک، مسیر تضمین‌کننده موفقیت و پیشرفت کشور و انقلاب اسلامی است و اختلافات جزئی نباید این مسیر روشن را منحرف کند.

مروری بر بیانات رهبر معظم انقلاب درخصوص درس‌های نجات‌بخش سالار شهیدان برای انسان‌ها

حسین علیه‌السلام متعلق به همه بشریت است

ریحانه عامل نیک | در نگاه نخست، امام حسین(ع) شناخته‌شده‌ترین امام در میان شیعیان است، ولی و سروری که بر دل‌های شیعیان حکومت می‌کند و داغ شهادتش همچنان در دل‌های مازنده است و در انتظار منتقم خونش روزگار می‌شماریم. اما با کمی تأمل درمی‌یابیم این محبت نیازمند پیوست شناختی عمیق‌تری است. پیوستی شکل گرفته براساس درس‌هایی که می‌توان از زندگی این امام بزرگ آموخت. درس‌هایی که براساس تأکید و تذکر رهبر معظم انقلاب متوقف به حادثه کربلا و شهادت امام حسین(ع) نبوده که «زندگی حسین بن علی(ع) در طول تاریخ زندگی پنجاه‌و چند ساله آن بزرگوار، همه درس است؛ دوران کودکی او درس است، دوران جوانی او درس است، در دوران امامت امام حسن(ع) رفتار او درس است، بعد از شهادت امام حسن(ع) رفتار او همه درس است» (۱۳۹۲/۰۳/۲۲). درسی که متوقف به شیعیان نیست؛ «امام حسین(ع) نه فقط برای شیعه، نه فقط برای مسلمان‌ها، بلکه برای احرار عالم درس دارد. شما گنجینه داریک چنین جواهر ذی‌قیمتی هستید که همه بشریت می‌تواند از او بهره ببرد و استفاده کند» (۱۳۸۶/۱۰/۱۹).

برای آشنایی بهتر با این گنجینه در آستانه سالروز ولادت مبارکش، به برخی بیانات رهبر معظم انقلاب در این خصوص نظری انداخته‌ایم.

مولودی که تاریخ را هدایت کرد

رهبر معظم انقلاب با نگاهی به روز ولادت امام حسین(ع)، عظمت این روز را پرتوی از عظمت صاحبش دانسته و می‌فرمایند: «روز میلاد حضرت اباعبدالله الحسین علیه‌الصّلاة‌والسّلام روز باعظمتی است. به فرمایش مرحوم آقای حاج میرزا جواد آقای تبریزی ملکی - عالم فقیه و عارف بزرگوار - عظمت روز سوم شعبان را باید به عنوان پرتوی از عظمت حسین بن علی(ع) به‌حساب آورد و به‌شمار آورد؛ روز بزرگی است. در این روز کسی متولد شد که سرنوشت اسلام، به او، به حرکت او، به قیام او، به فداکاری او، به اخلاص او بسته بود» (۱۳۹۲/۰۳/۲۲). روزی که مولود باعظمتش تاریخ را هدایت کرد. «روز ولادت حسین بن علی(ع)... یعنی مظهر مجاهدت خالص و پاک برای خدا. این مجاهدت اگر از سوی مردم جواب داده شد، مثل مجاهدت نبی اکرم(ص) می‌شود که حکومت اسلامی را به‌وجود آورد و تاریخ را عوض کرد؛ اما اگر با کمک و همراهی دل‌های مؤمن مواجه نشود، مانند واقعه عاشورا می‌شود که امام حسین(ع) به شهادت می‌رسد. جوشش معنوی او، تاریخ را هدایت می‌کند، بالفعل نمی‌تواند موفقیت ظاهری پیدا کند، اما در طول تاریخ، موفقیت حتمی متعلق به او است؛ همان طور که همه نبوت‌ها و همه راهنمایان بشر و راهنمایان الهی در طول تاریخ، این را داشته‌اند. لذا شما می‌بینید با گذشت ۱۴۰۰ قرن، نام حسین بن علی(ع) پرچم عدالت و فضیلت‌های معنوی است و همین نام توانسته است این انقلاب را به‌وجود آورد» (۱۳۸۱/۰۷/۱۷).

امامی که باید به دنیا معرفی شود

این هدایت تاریخی و حرکت عظیم امام حسین(ع) محدود به زمانه خودشان نبوده و درس‌هایی دارد که برای امروز ما راه‌گشاست و باید به جهانیان معرفی شود. رهبر فرزانه انقلاب در این خصوص می‌فرمایند: «ما امروز احتیاج داریم که حسین بن علی(ع) را به دنیا بشناسانیم؛ دنیای دچار ظلم و فساد و دنائت و لئامت، محتاج معرفت آزادگی حسینی و حرّیت حسینی است. امروز مردم دنیا، جوان‌های دنیا، ملت‌های بی‌غرض، برای یک چنین حقیقتی دل‌هایشان می‌تپد؛ [اگر] امام حسین(ع) به دنیا معرفی بشود، امام معرفی شده است. قرآن معرفی شده است. امروز با صدها وسیله علیه اسلام و علیه معارف اسلامی تبلیغ می‌شود؛ در مقابل این حرکت خصمانه جبهه کفر و استکبار، حرکت معرفت حسینی می‌تواند یک‌تنه سینه سپر کند، بایستد و حقیقت اسلام را، حقیقت قرآن را به دنیا معرفی کند» (۱۳۹۸/۰۶/۲۷).

دنیای امروز نیازمند منطق حسینی است

اما دلیل راه‌گشایی این درس‌ها در منطق امام حسین(ع) نهفته است. منطقی که رهبر حکیم انقلاب در خصوص آن می‌فرمایند: «منطق حسین بن علی(ع)، منطق دفاع از حق است، منطق ایستادگی در مقابل ظلم و طغیان و گمراهی و استکبار است. این منطق امام حسین(ع) است؛ امروز دنیا به این منطق نیازمند است؛ امروز دنیا شاهد حاکمیت کفر و استکبار و حاکمیت فساد است، دنیا شاهد حاکمیت ظلم است؛ این پیام امام حسین(ع)، پیام نجات دنیاست» (۱۳۹۸/۰۶/۲۷). منطق و اصلی که نه تنها برای ما که برای همه افرادی که تحت ظلم هستند، از جانب امام حسین(ع) به یادگار مانده و امروز الگو و راهنماست. «این بزرگوار در تاریخ بشریت، یک حرکتی را - که نظیر و شبیهی ندارد - ارائه به تاریخ کرد و در مقابل چشم بشریت گذاشت که هرگز فراموش نخواهد شد؛ الگو است. فداکاری برای هدف الهی، در آن حجم، در آن مقیاس عظیم؛ فداکاری به معنای دادن جان خود، جان عزیزان؛ اسارت حرم اهل بیت، با آن وضع، با آن فجاعت؛ تحمل این حادثه سخت برای اینکه اسلام بماند، برای اینکه ظلم‌ستیزی به عنوان یک امر اساسی در اسلام و در تاریخ بشریت به یادگار بماند؛ این چیزی است که دیگر نظیری برای آن نمی‌شود پیدا کرد» (۱۳۹۲/۰۳/۲۲).

تلاش برای بیداری حتی در میدان نبرد

در کنار ظلم‌ستیزی؛ روشنگری و تلاش برای گفت‌وگو به منظور هدایت و تغییر افراد، دیگر درس امام حسین(ع) برای امروز ماست. درسی که می‌توانیم آن را در زیست امام حسین(ع) حتی در میدان نبرد جست‌وجو کنیم، زیرا او امامی است که در هنگام نبرد هم مشغول هدایت است و در وقت جهاد در پی روشنگری بوده و سلاحش بیانات مستدلش است. درسی که رهبر معظم انقلاب درباره آن می‌فرمایند: «امام حسین(ع) را فقط به جنگ روز عاشورا نباید شناخت؛ آن یک بخش از جهاد امام حسین(ع) است. به تبیین او، امر به معروف او، نهی از منکر او، توضیح مسائل گوناگون درهمان ماه و عرفات، خطاب به علما، خطاب به نخبگان - حضرت بیانات عظیمی دارد که در کتاب‌ها ثبت و ضبط است - بعد هم در راه به سمت کربلا، هم در خود عرصه کربلا و میدان کربلا، باید شناخت. در خود عرصه کربلا حضرت اجل تبیین بودند، می‌فرمودند، صحبت می‌کردند. حالا میدان جنگ است، منتظرند خون هم را بریزند، اما از هر فرصتی این بزرگوار استفاده می‌کردند که بروند با آن‌ها صحبت بکنند، بلکه بتوانند آن‌ها را بیدار کنند» (۱۳۸۸/۰۵/۰۵).

شعار امام حسین(ع)، اصلاح در میان امت اسلامی

دیگر درس امام حسین(ع) برای ما حرکت برای اصلاح امور است. امام حسین(ع)، پدر و امامی است که به منظور اصلاح مردم به میدان آمد. اصلاحی که رهبر معظم انقلاب آن را چنین تبیین می‌کنند: «در زمینه اصلاح، دو جمله از امام حسین(ع) نقل شده است. امام حسین(ع) می‌فرماید: «خرجت لطلب الاصلاح فی امّة جدّی» (بحارالأنوار، ج۴۴، ص ۳۲۹). او دنبال اصلاحات است و می‌خواهد اصلاح به وجود آورد. یک جای دیگر هم می‌فرماید: «لنری المعالم من دینک و نظهر الأصلاح فی بلادک» (تحف‌العقول، ص ۲۳۷). می‌خواهیم اصلاح در میان ملت اسلام و کشور اسلامی به وجود بیاید. این شعار امام حسین(ع) است. اصلاح چیست؟ اصلاح این برزگوار استفاده می‌کردند که پروندها را از هر فرصتی این برزگوار استفاده می‌کردند نقطه‌نرانسیو و هر نقطه فاسدی به یک نقطه صحیح تبدیل شود» (۱۳۷۹/۰۱/۲۶).

عزت و افتخاری که از آن حسین(ع) است

عزتمندی دیگر درس امام حسین(ع) برای ماست. عزت و افتخاری که با گام گذاشتن در مسیر درست نصیب ما خواهد شد. رهبر معظم انقلاب در تعریف و توضیح این عزت می‌فرمایند: «عزت و افتخار حسینی... چگونه عزتی است؟ این افتخار، افتخار به چیست؟ آن کسی که حرکت حسین بن علی(ع) را بشناسد، می‌داند که این عزت، چگونه عزتی است. از سه بُعد و یا سه دیدگاه، این نهضت عظیم حسینی را که در تاریخ این طور ماندگار شده است، می‌شود نگاه کرد. در هر سه بُعد، آنچه که بیش از همه چشم را خیره می‌کند، احساس عزت و سربلندی و افتخار است. یک بُعد، مبارزه حق در مقابل باطل مقتدر است که امام حسین(ع) و حرکت انقلابی و اصلاحی او چنین کرد. یک بُعد دیگر، تجسم معنویت و اخلاق در نهضت حسین بن علی(ع) است... بُعد سوم که بیشتر در بین مردم رایج است، فجایع، مصیبت‌ها، غصه‌ها، غم‌ها و خون‌دل‌های عاشورا است. لیکن در همین صحنه سوم، باز هم عزت و افتخار هست. کسانی که اهل نظر و فکر و تأمل اند، باید هر سه بُعد را دنبال کنند» (۱۳۸۱/۰۱/۰۹).

نشانه اراده الهی بر نصرت امت اسلامی

در پایان پس از مرور برخی از آموزه‌های زندگی سید الشهدا(ع) باید به دو نشانه اشاره کرد. دو نشانه‌ای که بیانگر زنده بودن و پویایی حرکت امام حسین(ع) و جاودانگی درس‌هایی است که به بشریت داده‌اند؛ نخست، سنت عزاداری ایشان و بعد راهپیمایی عظیم اربعین. دو نشانه‌ای که رهبر معظم انقلاب در خصوص آن‌ها و راه‌گشایی‌شان برای امت‌ها چنین می‌فرمایند: «این اعتقاد، درست است که اسلام را قیام سید الشهدا(ع) حفظ کرده؛ همچنان‌که در طول زمان، در قرن‌های متوالی، این حادثه روزبه‌روز زنده‌تر شده. امروز این مراسم از ۱۰۰ سال پیش که تدین مردم به‌حسب ظاهر، معارضینی مثل معارضین امروز هم نداشت، خیلی گرم‌تر، گیراتر، پرشورتر و گسترده‌تر دارد انجام می‌گیرد؛ همه این‌ها معنا دارد، همه این‌ها نشان‌دهنده یک حقایقی و یک جریانی است که به رهبری حسین بن علی(ع) دارد در دنیا پیش می‌رود؛ ان شاءالله پیش خواهد رفت و کارگر شما خواهد بود و گره‌های ملت‌ها را باز خواهد کرد» (۱۳۹۶/۰۶/۳۰). معنایی که برای ما نشانه و آیتی از جانب خداست. رهبر فرزانه انقلاب در بیاناتی دیگر به حرکت جهانی اربعین پرداخته و در خصوص این آیت می‌فرمایند: «اربعین جهانی شد و جهانی‌تر هم خواهد شد؛ این خون حسین بن علی(ع) است که بعد از هزار و ۴۰۰ سال دارد می‌جوشد و روزبه‌روز تازه‌تر می‌شود، روزبه‌روز زنده‌تر می‌شود؛ این همان پیام عاشورا است که از حلقوم اباعبدالله و حلقوم زینب کبری (سلام‌الله علیهما) در نهایت غربت و تنهایی صادر شد و امروز فضای عالم را فراگرفته است و فرا می‌گیرد. حسین(ع) متعلق به انسانیت است؛ ما می‌بینیم که اقتدار نمی‌کنیم که پیروِ امام حسین(ع) هستیم، اما امام حسین(ع) فقط متعلق به ما نیست؛ مذاهب اسلامی، شیعه و سنی، همه زیر پرچم امام حسین(ع) هستند. در این راهپیمایی عظیم حتی کسانی که متدین به اسلام هم نیستند، شرکت می‌کنند و این رشته ادامه خواهد داشت ان شاءالله؛ این یک آیت عظیمی است که خدای متعال دارد نشان می‌دهد. در روزگاری که دشمنان اسلام و دشمنان امت اسلامی با انواع و اقسام ابزارها و وسایل، با پول، با سیاست، با سلاح علیه امت اسلامی دارند اقدام می‌کنند، خداوند متعال ناگهان حادثه راهپیمایی اربعین را این جور عظمت می‌دهد، این جور جلوه‌می‌دهد. این آیت عظمای الهی است. این نشانه الهی است که خدای متعال دارد نشان می‌دهد. این نشان می‌دهد که اراده خدای متعال بر نصرت امت اسلامی تعلق گرفته است» (۱۳۹۸/۰۶/۲۷).

گفت‌وگو

در آستانه سوم شعبان، میلاد کشتی نجات، منشور خدمت‌رسانی سیدالشهدا(ع) را در گفت‌وگو با حجت‌الاسلام حسین شهامت بازخوانی می‌کنیم

در مکتب حسینی پناه بگیریم

مریم احمدی شیروان | برخی نام‌ها در تاریخ، بیش از یک هویت، یک پاسخ هستند. پاسخ به اضطراب‌ها، تنهایی‌ها و درماندگی‌های بشر. نام‌هایی که شنیدنشان حس غریب پناه‌بردن را در جان آدمی زنده می‌کند. «حسین» از این جنس نام‌ها است؛ نه فقط برای آنکه خونش ضامن بقای آزادگی شد، بلکه چون حیاتش خود یک مکتب کامل پناه‌بخشی بود. اوبه ما آموخت انسانیت، در فاصله میان مرهم گذاشتن بر زخم یک یتیم در تاریکی شب و فریاد کشیدن بر سر یک حاکم غافل در روشنایی روز تعریف می‌شود. خدمت در منطق او یک تراکنش مالی یا رفع نیاز لحظه‌ای نیست؛ بلکه فرایند بازگرداندن کرامت به انسانی بود که زیر بار مشکلات، قامتش خم شده بود.

اکنون که در آستانه سوم شعبان، در طلیعه میلاد آن پناهگاه ابدی ایستاده‌ایم، بیش از هر زمان دیگری نیازمند بازخوانی این مکتب هستیم. چگونه می‌توان در دنیای پیچیده امروز، چون او خادم بود؟ مرز میان ترحم و تکریم در کمک‌رسانی کجاست و یک جامعه چگونه می‌تواند فرهنگ خدمت حسینی را در ساختارهای مدیریتی و روابط انسانی خود نهادینه کند؟ برای گشودن این باب و یافتن پاسخ‌هایی کاربردی، با حجت‌الاسلام حسین شهامت استاد سطوح عالی حوزه علمیه به گفت‌وگو نشسته‌ایم.

نعمت نیاز؛ فرصت خدمت

حجت‌الاسلام شهامت با تأکید بر اینکه بهترین راه برای بزرگداشت میلاد امام حسین(ع) فهم عمیق سیره ایشان است، نقطه عزیمت برای درک این مکتب را تشریح می‌کند و می‌گوید: یکی از اصیل‌ترین و بنیادین‌ترین آموزه‌های قرآن و اهل بیت(ع)، خدمت به مردم و نیازمندان جامعه است. از دیدگاه مکتب عبادی-سیاسی اهل بیت(ع)، خدمتگزاری به اقشار جامعه، حد و مرزی نمی‌شناسد و یک دین‌باور حقیقی در تمام شئون زندگی با الهام از رهبران آسمانی خویش می‌کوشد یاری را از دوش دیگران بردارد. امام حسین(ع) که خود تجسم این آموزه بود، با تأکید بر این باور وحیانی، در روایتی که در کتاب «مستدرک الوسائل» (جلد ۱۲، صفحه ۳۶۹) ثبت شده است، می‌فرماید: «بدانید نیازمندی‌های مردم از نعمت‌های الهی است. پس نعمت‌ها را افسرده نسازید که این وظیفه خدمت‌رسانی به دیگران محول خواهد شد». این نگاه یک قانون معنوی است. بزرگ رهبر جهان اسلام، حضرت خاتم‌الانبیا(ص) نیز در پیامی نورانی که در کتاب شریف «اصول کافی» (باب خدمت به مؤمن، حدیث۱) آمده، چنین رهنمود می‌دهد: «هر مسلمانی که به گروهی از مسلمانان خدمت کند، خداوند متعال به تعداد آنان، خدمتگزارانی را در بهشت به او عطا خواهد کرد».

وی اضافه می‌کند: یکی از مهم‌ترین آرزوها و درخواست‌های ائمه اطهار(ع) از خداوند متعال، توفیق خدمتگزاری به مردم بوده است. آنان این خواسته را ترشیح نکرده‌اند، بلکه در دعاهای و سخنان گهربارشان ابراز می‌کردند. به عنوان نمونه، امام سجاد(ع) در دعای بیستم صحیفه سجادیه، مشهور به دعای مکارم الاخلاق، با پروردگار متعال چنین نجوا می‌فرماید: «وَأَجْرِ لِلنَّاسِ عَلَى يَدَيَّ الْخَيْرَ وَلَا تَمْحَقْهُ بِالْمَنِّ؛ خداوندا! انجام کارهای خیر را برای مردم، به دست من اجرا کن و خدمات نیک‌ورا با منت گذاری ضایع مگردان». اهمیت این موضوع به حدی است که در منابع حدیثی و فقهی، بخش‌های مستقلی با عناوینی چون قضاء حاجة المؤمن، خدمة المؤمن، الاهتمام بامور المسلمین و الطاف المؤمن و اکرامه به آن اختصاص یافته است. در این روایات، علاوه بر پاداش‌های اخروی، به نتایج ملموس و دنیوی این خُلق خدایسندانه نیز اشاره شده است.

پیش از نان، کرامت ببخشیم

این استاد سطوح عالی حوزه علمیه ادامه می‌دهد: حضرت سید الشهدا(ع) خود در این زمینه یک نوید بسیار کاربردی و امیدبخش به خدمتگزاران راستین مردم می‌دهد. براساس روایتی در کتاب «کشف الغمة» (جلد ۲، صفحه ۲۹) ایشان می‌فرماید: «مَنْ نَفَّسَ كُرْبَةَ مُؤْمِنٍ فَرَّجَ اللَّهُ عَنْهُ كُرَبَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ؛ هر کس اندوهی را از دل یکی از اهل ایمان بزداید، خداوند متعال غصه‌های دنیا و آخرت او را از میان برمی‌دارد». این یک معادله روشن است: گره‌گشایی از کار دیگران، به گشایش در کار خود انسان منجر می‌شود. بنابراین خدمت‌رسانی در جامعه اسلامی، به‌ویژه از سوی کارگزاران، مسئولان و صاحبان قدرت و ثروت، امری حیاتی و ضروری است. امام حسین(ع) خود نمونه کامل این مکتب بود؛ او نه تنها گرهی از زندگی گرفتاران باز می‌کرد، بلکه چونگی خدمت کردن را عملاً به جهانیان آموزش می‌داد.

اما در سیره امام حسین(ع) مهم‌ترین اصلی که در این زمینه باید رعایت شود و شاید امروز بیش از همیشه به آن نیازمندیم، چیست؟ استاد شهامت پاسخ می‌دهد: در سیره امام حسین(ع) نکات ظریفی وجود دارد که بصیرت عمیقی به خادمان دلسوز می‌بخشد. مهم‌ترین اصل، حفظ کرامت و آبروی افراد است. اگر در ضمن کمک‌رسانی، به عزت نفس و شخصیت افراد بی‌توجهی شود، نه تنها آن عمل نتیجه مثبتی ندارد، بلکه می‌تواند به انزجار و نفرت بینجامد. سید الشهدا(ع) به این نکته لطیف توجهی بی‌نظیر داشت. در کتاب ارزشمند تحف‌العقول، صفحه ۲۴۷ داستانی تکان‌دهنده نقل شده است: روزی مردی از انصار برای حل مشکلش نزد امام آمد. پیش از آنکه سخنی بگوید، امام(ع) از چهره‌اش رنج او را دریافت و فرمود: «ای برادر، خواسته‌ات را شفاهی مطرح نکن. آن را در کاغذی بنویس تا با انجام دادنش، آبرویت حفظ شود و موجبات خوشحالی‌ات را فراهم آورم». او نوشت ۵۰۰ دینار بدهکار است. امام(ع) به منزل رفت و کیسه‌ای حاوی هزار دینار آورد و فرمود: «۵۰۰ دینار برای پرداخت بدهی‌ات و ۵۰۰ دینار برای سامان دادن به زندگی‌ات». سپس این درس بزرگ را به او داد: «مشکل خود را جز برای سه فرد اظهار نکن: دین‌دار، جوانمرد و اصیل‌زاده، زیرا دین‌دار برای حفظ دینش کمکت می‌کند، جوانمرد از مردانگی‌اش حیا می‌کند و فرد اصیل می‌داند تو با زحمت آبرویت را نزد او آورده‌ای، پس آبرو و شخصیت تو را حفظ می‌کند».

مرهمی به نام اخلاق خوش

حجت‌الاسلام شهامت می‌افزاید: این رویکرد در تمام زندگی امام حسین(ع) جاری بود. در روایتی دیگر که در بحارالانوار، جلد ۴۴، صفحه ۱۹۱ آمده، مردی بینوا به مدینه آمد و سراغ بخشنده‌ترین فرد را گرفت. او راه به سوی امام حسین(ع) راهنمایی کردند. مرد، امام را در حال نماز یافت و با خواندن چند بیت شعر، نیاز خود را مطرح کرد. امام(ع) پس از نماز، تمام ۴ هزار دیناری که در منزل داشت را در دِرداق خود بپیچید و برای آنکه چشمش به چشم مرد نیازمند نیفتد و او شرمنده نشود، از لای در به او داد و خود نیز با ابیاتی از او عذرخواهی کرد که دارایی‌اش اندک است! آن مرد گریست. امام پرسید: «آیا عطای ما را کم شمردی؟» گفت: «نه، هرگز! بلکه ۵۰۰ دینار برای پرداخت بدهی‌ات و ۵۰۰ دینار برای سامان دادن به زندگی‌ات». سپس این درس بزرگ را به او داد: «مشکل خود را جز برای سه فرد اظهار نکن: دین‌دار، جوانمرد و اصیل‌زاده، زیرا دین‌دار برای حفظ دینش کمکت می‌کند، جوانمرد از مردانگی‌اش حیا می‌کند و فرد اصیل می‌داند تو با زحمت آبرویت را نزد او آورده‌ای، پس آبرو و شخصیت تو را حفظ می‌کند».

مرهمی به نام اخلاق خوش

حجت‌الاسلام شهامت می‌افزاید: این رویکرد در تمام زندگی امام حسین(ع) جاری بود. در روایتی دیگر که در بحارالانوار، جلد ۴۴، صفحه ۱۹۱ آمده، مردی بینوا به مدینه آمد و سراغ بخشنده‌ترین فرد را گرفت. او راه به سوی امام حسین(ع) راهنمایی کردند. مرد، امام را در حال نماز یافت و با خواندن چند بیت شعر، نیاز خود را مطرح کرد. امام(ع) پس از نماز، تمام ۴ هزار دینارى که در منزل داشت را در دِرداق خود بپیچید و برای آنکه چشمش به چشم مرد نیازمند نیفتد و او شرمنده نشود، از لای در به او داد و خود نیز با ابیاتی از او عذرخواهی کرد که دارایی‌اش اندک است! آن مرد گریست.

خدمت بی‌نام، مسئولیت عیان

این کارشناس دینی با اشاره به عمق نگاه امام حسین(ع) می‌گوید: آن حضرت در خدمت‌رسانی به محرومان و یتیمان، منتظر مراجعه آن‌ها نمی‌ماند. ایشان خود پیش‌قدم می‌شد و شبانه و ناشناس به در خانه یتیمان، بیوه‌زنان و محرومان می‌رفت و نیازهایشان را برطرف می‌کرد. این کار را آن قدر پنهانی انجام می‌داد که تا پس از شهادتش کسی از آن خبر نداشت. شعیب بن عبدالرحمن خزاعی نقل می‌کند پس از عاشورا، بر دوش آن حضرت اثری کهنه یافتند که شبیه زخم جنگی نبود. وقتی از امام سجاد(ع) در این باره پرسیدند، ایشان طبق نقل بحارالانوار، جلد ۴۴، صفحه ۱۹۰ فرمود: «این اثر به خاطر حمل کیسه‌های غذا و هیزم به خانه‌های بیوه‌زنان و یتیمان است». این یعنی خدمت واقعی، در گمنامی و بی‌ریایی است.

آیا این سیره خدمت‌رسانی صرفاً یک رویکرد فردی و اخلاقی بود یا ابعاد اجتماعی و سیاسی نیز داشت. به خصوص در مواجهه با حاکمان؟ این استاد سطوح عالی حوزه علمیه تأکید می‌کند: قطعاً ابعاد اجتماعی آن بسیار پررنگ بود. امام حسین(ع) در خطبه تاریخی و کوبنده خود در «منا»، مسئولان و نخبگان جامعه را به شدت مورد عتاب قرار داد که چرا به وضعیت فقرا و محرومان بی اعتنا هستند. ایشان در فرازهایی از این خطبه که در کتاب تحف العقول، صفحات ۲۳۷ و ۲۳۸ آمده است، می‌فرماید: «شما هرگز نمی‌توانید همه مردم را با بذل مال راضی کنید، ولی با اخلاق خوشتان آنان را خشنود کنید». امام حسین(ع) نیز همین‌گونه بود. در داستانی که در بحارالانوار، جلد ۷۱، صفحه ۳۱۵ نقل شده، شخصی بدهکار نزد ایشان آمد و از خطر زندانی شدن گفت. امام فرمود: «به خدا قسم پولی نمی‌دارم که بدهی تو را بپردازم». مرد گفت: «لاقلّ با طلبکارم صحبت کنید». امام با اینکه او را نمی‌شناخت، از جا برخاست تا برایش وساطت کند و در همان حال فرمود از پدرم امیرمؤمنان(ع) شنیدم که رسول خدا(ص) فرموده است: «هر کس در راه حل مشکل برادر ایمانی خود تلاش کند، مانند کسی است که ۹ هزار سال خدا را عبادت کرده، در حالی که روزها روزه و شب‌ها به عبادت مشغول بوده است». این یعنی یک گام برداشتن برای رفع مشکل دیگران، چنین ارزش عظیمی دارد.

خدمت بی‌نام، مسئولیت عیان

این کارشناس دینی با اشاره به عمق نگاه امام حسین(ع) می‌گوید: آن حضرت در خدمت‌رسانی به محرومان و یتیمان، منتظر مراجعه آن‌ها نمی‌ماند. ایشان خود پیش‌قدم می‌شد و شبانه و ناشناس به در خانه یتیمان، بیوه‌زنان و محرومان می‌رفت و نیازهایشان را برطرف می‌کرد. این کار را آن قدر پنهانی انجام می‌داد که تا پس از شهادتش کسی از آن خبر نداشت. شعیب بن عبدالرحمن خزاعی نقل می‌کند پس از عاشورا، بر دوش آن حضرت اثری کهنه یافتند که شبیه زخم جنگی نبود. وقتی از امام سجاد(ع) در این باره پرسیدند، ایشان طبق نقل بحارالانوار، جلد ۴۴، صفحه ۱۹۰ فرمود: «این اثر به خاطر حمل کیسه‌های غذا و هیزم به خانه‌های بیوه‌زنان و یتیمان است». این یعنی خدمت واقعی، در گمنامی و بی‌ریایی است.

آیا این سیره خدمت‌رسانی صرفاً یک رویکرد فردی و اخلاقی بود یا ابعاد اجت